

Рецензія

кандидата педагогічних наук, доцента кафедри загальної педагогіки
та дошкільної освіти Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка

Федорович Анни Василівни

на дисертаційну роботу **Гантімурової Наталії Іванівни** на тему:
**«Особливості професійної підготовки студентів-іноземців у медичних
університетах України (90-ті роки XX – початок XXI століття)»**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011
Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язко із галузевими науковими програмами. В умовах глобалізації зростає потреба інтеграції української вищої освіти до світового простору, котра б відповідала міжнародним стандартам та сприяла підвищенню конкурентоздатності випускників на міжнародному ринку праці. Це своєю чергою зумовлює безперервну модернізацію та покращення якості підготовки студентів у різних закладах вищої освіти України.

Однією з найбільш динамічних галузей науки та практики є медицина. Постійно з'являються нові методи діагностики та лікування, лікарські засоби, технології, що вимагає від медичних закладів вищої освіти оновлення освітніх програм та методів навчання фахівців. Підготовка майбутніх лікарів скеровується на формування у них високої професійної культури, гуманістичних цінностей, етичних принципів медичної діяльності, здатності до співчуття та емпатії, застосування новітніх досягнень у практичній діяльності.

Важливим індикатором міжнародного визнання вітчизняної медичної освіти є зростання кількості іноземних студентів у медичних університетах України. Вдосконалюється їхнє навчання з урахуванням міжкультурних особливостей, створюються сприятливі умови для вивчення української мови, інтеграції здобувачів у культурне, освітнє, а згодом і професійне середовище. Для забезпечення якісної підготовки конкурентоздатних медичних фахівців, особливо в умовах інтернаціоналізації освіти, сучасні медичні університети повинні активно впроваджувати інноваційні методи та технології навчання, спрямовані на розвиток як професійних компетентностей, так і комунікативних здібностей іноземних студентів, враховуючи міжнародний характер медичної науки та практики.

Очевидно, що актуальність теми дисертаційної роботи Гантімурової Наталії Іванівни є беззаперечною. Робота є своєчасною, у ній презентовано суттєві наукові результати, вивчено та проаналізовано проблему професійної

підготовки студентів-іноземців у медичних університетах України, що уможливить використання цього досвіду з урахуванням специфіки сучасних реалій.

У дисертації виділено низку суперечностей, які актуалізують проблему дослідження. Серед них: збільшення кількості фахівців-медиків та зниження рівня життя людей через недостатній рівень культури здоров'я й пізні звернення за допомогою до фахівців; збільшення кількості суспільних потрясінь, таких як війни, кризи, епідемії тощо, що спричиняють погіршення психічного та ментального здоров'я людини, а на їхньому фоні – загальне зниження рівня здоров'я популяції та ін.

Дослідження є складником науково-дослідницьких робіт кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «Українська освіта в контексті трансформаційних суспільних процесів» (0108U007644) та кафедри іноземних мов Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського «Розвиток іншомовної комунікативної компетентності студентів в умовах медичного університету» (0122U000033).

Тему дисертації затверджено вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 13 від 21.10.2021) й бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки та психології (витяг № 5 від 30.11.2021).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Аналіз змісту дисертації й публікацій Н. Гантімурової дає підстави для твердження про логічність і структурованість її дослідження, обґрунтованість наукових положень та достовірність висновків і рекомендацій. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, містить вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел та додатки, що засвідчує здатність авторки реалізовувати самостійний науковий пошук та успішно виконати дослідження.

Результати роботи мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, висновки обґрунтовані на достатньо високому рівні. Достовірності отриманих наукових результатів досягнуто завдяки комплексному добору методів дослідження, котрі релевантні поставленій меті та завданням дисертації.

Підкреслимо також достатню базу дослідження, котра охоплює 240 джерел (понад 50 з яких іноземними мовами) та включає нормативно-правові документи, монографії, дисертації, навчально-методичну літературу, матеріали наукової періодики тощо.

Відзначимо, що дисертаційне дослідження є ретельним, змістовним, характеризується обґрунтованістю викладених положень, сприймається як завершена наукова праця, що містить нові наукові результати.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше теоретично *обґрунтовано* особливості професійної підготовки студентів-іноземців у медичних університетах України (90-ті роки XX – початок XXI століття); *конкретизовано* історичні аспекти підготовки студентів-іноземців у медичних закладах України; *обґрунтовано* засадниче підґрунтя практичної підготовки студентів-іноземців у медичних закладах України; *охарактеризовано* виховні та організаційні засади фахової підготовки студентів-іноземців.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що його результати, положення і методичні рекомендації можуть бути використані при організації освітнього процесу у медичних університетах України задля професійної підготовки студентів-іноземців. Основні висновки можуть бути впроваджені в освітній процес медичних університетів України з метою підготовки фахівців для системи медицини України та інших країн. Теоретичні положення, обґрунтовані в дисертації, можуть слугувати базою при виконанні кваліфікаційних і дисертаційних робіт з педагогіки та медичної освіти.

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти України, що підтверджено відповідними довідками, зокрема, Харківського національного медичного університету, Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, Буковинського державного медичного університету.

Загальна оцінка змісту роботи. Дисертація Н. Гантімурової є цілісним дослідженням, у якому визначено поняттєво-категоріальне поле наукової роботи, проаналізовано законодавче підґрунтя професійної підготовки студентів-іноземців у медичних університетах України, виділено й узагальнено етапи розвитку підготовки студентів-іноземців та підсумовано змістові та організаційні аспекти професійно-медичної підготовки студентів-іноземців в Україні.

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми, вказано зв'язок з науковими планами, темами, сформульовано об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, визначено хронологічні межі, схарактеризовано методи, обґрунтовано наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, подано відомості щодо апробації основних положень наукової роботи та їхнього впровадження в освітній процес медичних університетів України.

У *першому розділі* здобувачка розкрила теоретичні та організаційні засади підготовки студентів-іноземців в медичних університетах України; з'ясувала її сутність та завдання; запропонувала ретроспективний аналіз підготовки студентів-іноземців в медичних закладах України впродовж досліджуваного періоду.

Авторкою зреалізовано опитування іноземних студентів медичних університетів, що дало змогу їй викормити причини збільшення попиту на навчання в Україні. Нею доведено, що потенціал вітчизняних медичних університетів щодо навчання студентів-іноземців є достатньо високим, навчання – якісним, компетентності – досконалыми, що відкриває нові можливості як для України, так і для здобувачів вищої медичної освіти з інших країн світу.

Наукова значущість *другого розділу* полягає у тому, що Н. Гантімуровою на основі аналізу освітніх програм та навчальних планів медичних університетів України презентовано зміст професійної підготовки студентів-іноземців. Особливу увагу зосереджено на характеристиці, виокремлених авторкою, компонентів професійної підготовки, зокрема сутності та механізмах адаптаційного елементу для іноземних здобувачів вищої медичної освіти.

Окремо наголосимо на тому, що дослідження проведене на базі різних медичних університетів України. Зокрема, узагальнено прикладні аспекти професійної підготовки студентів-іноземців, що скеровані на їхню інтеграцію в професійне медичне середовище. Увиразнено чинники, що покращують організацію навчання студентів-іноземців (расові, геополітичні, релігійні, економічні, інтелектуальні), побудову гармонійної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу в університетах.

Акцентовано на тому, що результативність підготовки студентів-іноземців в медичних університетах України досягається засобом узгодження різних форм та методів навчання (проблемних, стимуляційних, технологічних), котрі сприяють розвитку критичного мислення, формуванню клінічних навичок і командної роботи.

У *третьому розділі* з'ясовано практичні та організаційні аспекти професійної підготовки студентів-іноземців в медичних університетах України, охарактеризовано інструментарій, що найчастіше використовуються для цього. Підкреслено важливість виховної роботи з іноземними здобувачами вищої освіти, котра полегшує адаптацію до навчання та проживання, сприяє толерантності та налагодженню міжособистісних стосунків, підвищенню рівня соціальної активності, самостійності та відповідальності, а також професійному зростанню. Виокремлено завдання

такої роботи, скеровані на створення оптимальних умов для фахової підготовки, збереження національної ідентичності студентів-іноземців, прилучення до української культури та пристосування до умов навчання в українських закладах вищої освіти.

Усі розділи дисертації мають внутрішню єдність, логічність та завершеність. Висновки та результати дослідження сформульовано на належному теоретико-методологічному рівні, додатки конкретизують й поглиблюють виклад матеріалу, поданого у тексті роботи.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертаційного дослідження Н. Гантімурової висвітлено у 19 публікаціях: з яких – 1 у міжнародному, 8 у фахових (з них 3 одноосібних) виданнях, 10 праць апробаційного характеру. Повнота висвітлення основних результатів наукового пошуку у працях, їхня кількість відповідають вимогам. Матеріали оприлюднено й обговорено на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Під час виконання дисертації аспірантка дотримувалася принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та налізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, елементів фабрикації та фальсифікації. По всьому тексту роботи простежується єдиний стиль викладу матеріалу. Це самостійно виконане наукове дослідження. Всі ідеї та наукові положення, викладені у дисертації Н. Гантімурової, отримані авторкою особисто.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження. Попри позитивне оцінювання наукового й практичного значення отриманих результатів дисертаційної роботи, звертаємо увагу на окремі дискусійні положення та висловлюємо побажання рекомендаційного характеру:

1. На с. 57 (таблиця 4) подано інформацію про кількість студентів в університетах СРСР. Ці дані виходять за географічні межі дисертаційного дослідження.

2. У другому розділі представлено зміст професійної підготовки студентів-іноземців у медичних університетах України, значне місце приділено адаптаційному компоненту підготовки. Вважаємо, що нерівномірним є увиразнення окремих компетентностей майбутніх медиків-іноземців, зокрема, здебільшого акцентується увага на розвитку комунікативної компетентності.

3. У третьому розділі авторка часом ототожнює поняття «виховна» та «позааудиторна» робота зі студентами. Варто подумати над їхнім змістом та використанням.

4. На нашу думку, для підсилення практичного значення дослідження варто було запропонувати методичні рекомендації (посібник) для покращення професійної (чи комунікативної) підготовки студентів-іноземців у медичних університетах України.

Наголосимо, що висловлені зауваження не знижують позитивної оцінки наукової праці Н. Гантімурової, що здійснена на висловленому рівні та є завершеним науковим дослідженням.

Загальний висновок: Дисертаційне дослідження Гантімурової Наталії Іванівни на тему «Особливості професійної підготовки студентів-іноземців у медичних університетах України (90-ті роки XX – початок XXI століття)», подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, є актуальним, цілісним, завершеним, самостійним науковим дослідженням.

Дисертаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 (зі змінами) та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 (з змінами), та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій раді зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки
та дошкільної освіти Дрогобицького
державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Федор

Анна ФЕДОРОВИЧ

